

NÉIXER CADA DIA

Tot el que fa, tot el que ha fet Domènec Fita té caràcter extraordinari malgrat que s'esforça per semblar un home corrent. Va néixer amb el do d'una visió plàstica fora del comú i aquesta condició, junt al domini innat del dibuix, que és un dels punts d'arrancada, resumeix la seva personalitat artística. Sembla, a més, indiscutible, que el seu treball constant, el repte continuat d'assolir allò que semblava impossible, l'exigència amatent d'un rigor a tota prova, són els tres puntals que han contribuït a situar-lo entre els artistes més versàtils que ha donat el país.

Pertany a una generació, anomenada la generació del mig, que va succeir les avantguardes, representades per Juli González o Gargallo, que es va donar a conèixer en l'època difícil de la postguerra i que fou protagonista de la recuperació de l'art avançada dels anys vint/trenta. Efectivament, aquella generació de joves artistes, sense escola, sense mitjans, sense ajuda de ningú, van haver de recuperar les avantguardes oblidades. I ho van fer.

L'AUTORETRAT

Ha templat els artistes de tota època i condició, de Rembrandt a Cézanne, i no pas per cap mena de narcisisme: més aviat per l'interès d'observar el pas del temps i els corresponents canvis en el propi rostre. Però les motivacions de Domènec Fita, que va començar a fer-se autoretrats als anys quaranta, i n'ha fet més de cinc-cents, segons explica ell mateix, es troben més aviat en raons de la perfecta disponibilitat del model. No obstant això, i gràcies al seu virtuosisme, són, a més, un extraordinari document.

EL ROSTRE

Darrerament ha arribat a reduir el traç al mínim però pot emprar dos tons per a obtenir efectes de relleu com en els rostres masculins que fa durant la primavera de 1991. Pot simular amb el grafit les ombres, servir-se de la barra negra o bé perfilar amb una línia a tinta xinesa d'un sol traç a la manera de Matisse (Sèrie Montserrat).

Deixar constància del rostre d'aquells que ha anat tenint prop seu és una pràctica que data dels anys d'aprenentatge amb Joan Carrera, el primer mestre, i que gairebé sempre ha practicat, sense mai deixar-se cohibir per mor de la fidelitat al model, ans al contrari, ha exercit amb una total llibertat i amb un grau notable d'improvisació.

EL NU

És una pràctica constant i tema predilecte de la pintura i l'escultura de tots els temps, des de l'antiguitat clàssica fins avui. L'evolució des d'aleshores ençà, segons l'època i la cultura, és una eina, una mena de clau per penetrar en les diferents etapes històriques, en les diferents cultures.

Els primers nus de Domènec Fita, com els primers retrats, daten també dels anys quaranta, quan l'artista seguia una formació plàstica d'extrem rigor, i marquen de per si les etapes de la seva evolució.

GIRONA

És, per a Domènec Fita, la ciutat. La ciutat omnipresent que es troba a l'origen no solament de la major part de l'obra que reproduïx tots i cada un dels indrets que més s'estima sinó, a més, de nombroses obres abstractes que ha anat fent tenint Girona al cap.

EL DIBUIX, LA PINTURA I L'ESCULTURA

Les tres disciplines que considera cabdals mereixen, en conseqüència, apartats diferenciats en l'exposició.

EL DIBUIX

Hi trobem els blocs en els quals dibuixa constantment com si no volgués perdre cap idea que li passa per la ment, on fa "gargots", com un punt de partida que li permet tant copsar una idea al vol que després desenvoluparà o bé només deixar-se portar pel gest en un pur grafisme automàtic. D'altres apunts esdevindran pintures o escultures. En els blocs s'hi poden trobar des d'arabescos i automatismes fins a visions oníriques i projectes més definits per a temàtiques diverses que posteriorment reprendrà. Pot fer servir el rotulador com a la sèrie *Tempteigs*, que va encetar els anys noranta, per copsar més que no pas un perfil o una figura, el ritme i la qualitat dinàmica. O bé pot fer servir la mina de plom, com en les composicions amb figures de la sèrie *Esbós*, o de l'extensa sèrie de nus que titula *Femina*, o bé servir-se de la barra negra com a la sèrie *Ombres*.

LA PINTURA

El paper pot ser el suport d'una pintura, com la inspirada sèrie de la primavera de 1991, perquè a cops és el mateix paper i les seves qualitats matèriques o d'absorció que li inspira una mena d'efectes abstractes, com d'aigua (sèrie *Venècia*) o bé de *tacats* o fins i tot de *tallats*. Diu que li agrada el joc entre la matèria grassa i la matèria magra, tenir sempre a mà tota mena de matèries i d'estris per facilitar el joc inesperat, espontani. Tant si pinta sobre paper com si pinta sobre tela, hi ha un sentiment de misteri més enllà de la voluntat de l'autor que resulta irrefutable.

L'ESCULTURA

Fita és, i és considerat arreu, un clàssic de l'escultura catalana actual. Una peça com per exemple *l'Emmaranyada* de 1973 (fosa en bronze el 1983), malgrat que és fruit d'una acurada recerca plàstica, representa l'equilibri entre tradició i modernitat.

De la terra cuita (*Sèrie Mediterrània*) al pòrex (*Sèrie Pòrex*) i a peces monumentals de ciment (*Estela del Pasteral*), de qualsevol material pot fer-ne una escultura. Té una extensa obra escultòrica a partir dels materials tradicionals però a més li agrada investigar tota mena de materials i fins i tot els que són d'origen industrial. Explica que a la fàbrica on anava a buscar materials va veure el poliestirè i va pensar que seria adient per a simplificar el procés de la fosa. Treballa la superfície fent-hi incisions que estudien tota una geometria, a la vegada que aprofita els efectes de la llum, i arriba a aconseguir més de cinquanta peces totes diferents amb superfícies treballades per tal de jugar amb la llum i l'ombra.

Fita ha depurat el llenguatge de manera constant, exigint-se el màxim, sense mai gratificar-se ni amb l'autocomplaença ni amb la satisfacció, legítima d'altra banda, d'ésser un artista que ha arribat. El 1949 escrivia: "Em noto insatisfet..."

cada dia que passa veig les coses diferents, la qual cosa em fa adonar que sóc incomplet i que em serà difícil sentir orgull i satisfacció. És clar que el dia que això arribi estaré estancat i en decadència”.

Recórrer el taller al seu costat, escoltant els comentaris que va fent, encès per la il·lusió del munt de projectes que es proposa de dur a terme, és una autèntica meravella. Les darreres peces que em mostra, tècnicament tan ben resoltes i a la vegada tan innovadores, són un autèntic prodigi. M’adono que el fet de no haver rebutjat els encàrrecs, d’acceptar tota proposta per complicada que sigui, li ha creat una mena de disciplina de treball que li permet fer-ho tot amb encert i amb un extraordinari virtuosisme d’ofici, encara que confessa: “Quan he de començar una feina d’encàrrec sento una mandra especial. Entrar en el tema, descobrir-ne les solucions, escollir-les i definir-me és un procés àrid i feixuc. Abans no t’il·lusiono, abans no veus clar el camí, passes uns dies, unes setmanes a vegades, i costa molt arrencar”.

Erra qui veu en ell una sola de les múltiples facetes d’art que ha conreat, perquè la seva personalitat artística es compon justament de totes elles. Es diu que Fita és un pintor religiós, i bé és cert que ha estat el renovador de la iconografia religiosa i que li han estat encarregats molts projectes de part d’estaments clericals, la resta de la seva abundosa producció prova a bastament que una qualificació d’aquesta mena li ve estreta i que no s’acorda amb la realitat.

De qualsevol petitesa, la seva percepció amatent és capaç no solament de treure’n una peça d’art sinó, a més, de desenvolupar tota una sèrie, i diu: “Les obres d’art es poden anar produint per circumstàncies del mateix viure... la vida proporciona constantment idees, estris i mitjans per tal de realitzar una obra”. Un dels exemples més recents és la sèrie que anomena *Rusc*, inspirada en una manipulació industrial del cartró que li ha permès mantenir variants i combinacions de gran força estètica. Perquè el fet és que resulta difícil, per no dir impossible, destacar per sobre d’una altra cap de les seves temàtiques. Totes elles, però, tenen un sentit, perquè Fita creu que dibuixar per dibuixar o pintar per pintar sembla que solament té l’interès de la gimnàstica.

Darrerament treballa per sèries, i cada cop que n’enceta una ho fa com si es trobés al començament, amb aquella il·lusió de la primera descoberta, i no pas com l’home que porta anys d’ofici i que ha perdut el compte de les obres que ha realitzat. Ho va explicar en una frase que colpeix perquè el defineix perfectament: “Parteixo del concepte de néixer cada dia i tracto de desprendre’m de l’home vell”.

Fita és l’artista amb un secret fàcil d’esbrinar: sempre ha triat la creativitat i no l’estètica, la llibertat i no la metafísica, i ha considerat tothora que a l’art, com a l’amor, cal fer lliurament de tot el que es té, la pròpia persona inclosa.

Amb la idea d’aprofundir en l’art veritable, de fet Domènec Fita ha establert un pont que va de la tradició a la modernitat, objectiu que el conjunt de la seva obra, ingent, prova avui que ha aconseguit amb tota plenitud.

Maria Lluïsa Borràs

Catàleg “ROSTRE, AUTORETRAT, DIBUIX, GIRONA, NU, PINTURA, ESCULTURA”, Girona, 2001.